

STATENS BRANDINSPEKTION

Meddelanden 1956:7

Ålderdomshem, barnhem och liknande.

Den 25 augusti 1956 inträffade brand i Lycksele stads ålderdomshem. Vid branden omkom sex av de fjorton pensionärerna.

Förutsättningarna för att brand skulle uppstå och snabbt utvecklas till katastrofbrand var i intet hänseende större vid Lycksele stads ålderdomshem än vad de är vid hundratals ålderdomshem, barnhem, barnkolonier, daghem, ungdomsvårdskolor, sjukstugor, sjukhem, fångvårdsanstalter m m, vilka liksom Lyckselehemmet är inrymda i träbyggnader eller i stenbyggnader med invändig, brännbar beklädnad på väggar och tak.

Kot bakgrunden av de erfarenheter, som gjorts vid branden i Lycksele får statens brandinspektion framföra följande synpunkter på de ifrågavarande anläggningarnas brandförsvarsproblem.

1. Varje år tillkommer ett antal nya anläggningar. Dessa utföres i sten och - när det gäller landsbygden - i regel i en enda våning. Utrymningsmöjligheterna är väl tillgodosedda. Brandfaran i dessa moderna anläggningar kan bedömas såsom ringa.

Av olika skäl är den takt varmed gamla, brandfarliga anläggningar ersättes med nya, brandsäkra, mycket låg. För att inom rimlig tid en förbättring av de ur brandskyddssynpunkt i många fall undermåliga förhållandena skall kunna ske är det nödvändigt att förbättra de befintliga anläggningarna hur föga tilltalande det ur ekonomisk synpunkt än är att satsa pengar på gamla byggnader.

2. Om inre vägg- och takytor i en byggnad - den må vara av trä eller sten - är klädda med träpanel, träfiberplattor eller liknande, sker i händelse av brand övertändning av byggnaden mycket snabbt. Den gryende branden kan visserligen utveckla sig relativt långsamt, beroende på brandorsaken, men sedan elden väl tagit sig i det utrymme där den startat, sker spridningen inom byggnaden inom loppet av någon eller några minuter. Då branden ofta ej upptäcker förrän i samband med den puffartade övertändningen av det rum i vilket den startat innebär detta att den tidsfrist man har för att föra de inneboende i säkerhet är långt ifrån tillräcklig. Den brännbara beklädnaden på väggarna och i taken utgör den utan tvekan allvarligaste faran hos de äldre anläggningarna. Det finns intet annat säkert medel att komma tillrätta med denna primära fara än att förse alla inre vägg- och takytor med brandhärdig beklädnad. Bäst är därvid putsning men även beklädnad med 12 å 13 mm tjocka gipsplattor ger ett gott skydd. På denna beklädnad kan målning eller tapetsering ske i vanlig ordning.

3. Utrymningsvägarna i byggnaden måste vara så ordnade att de dels medger säkrast möjliga utrymning från varje del av byggnaden i händelse av brand, dels i största möjliga utsträckning förhindrar rökens och brandens spridning inom byggnaden.

Från varje sovrum, samlingsrum och liknande skall finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar.

I flervåningsbyggnader skall trappa vara röktätande avskild från byggnaden i övrigt.

I vissa fall kan stege från fönster eller från balkong accepteras som reservutrymningsväg. I ålderdomshem, sjukhem och andra anläggningar, där de inneboende icke kan förutsättas vara i god fysisk kondition får stege ej accepteras; här bör man i stället ha en bekväm trappa.

4. Automatiskt brandalarm ökar möjligheterna att på ett tidigt stadium upptäcka en brand. En sådan anläggning är - rätt skött och rätt utnyttjad - alltid ett värdefullt tillskott till

tryggheten mot brand. I sådana fall, då vårdtagarna utgöres av personer, som icke kan taga hand om sig själva i händelse av brand och fördröjd upptäckt av branden sålunda kan få katastrofala följder, bör automatiskt brandalarm alltid finnas. För nyanläggning bör i avvaktan på statliga anvisningar gälla Svenska Tarifföreningens bestämmelser.

5. Vattenförsörjningen bör vara så ordnad att brandkåren så gott som omedelbart efter ankomsten kan med kraft påbörja släckningsarbetet. Om icke brandposter med tillräcklig kapacitet finnes i anläggningens närhet, bör vattenförsörjningen ordnas genom anläggande av branddamm eller uppställningsplats för motorspruta vid vattendrag. Härvid bör möjligheterna att erhålla statsbidrag beaktas.

6. Föreståndarna vid de olika slagen av anläggningar måste göras uppmärksamma på de brandrisker som förefinnes. Mycket god ledning lämnar därvid av Kungl Socialstyrelsen utfärdade "Föreskrifter och råd rörande brandskyddet vid vissa hem och anstalter tillhörande socialvården" (nr 86, aug 1954). De måste också få fortlöpande råd och anvisningar av den lokala brandmyndigheten och de måste få stöd och förståelse för sina krav på förbättringar från sina huvudmäns sida.

Vad råden från brandcheferna beträffar bör dessa i första hand gå ut på följande:

- a) Instruera personalen och - i den mån det är möjligt och lämpligt - de inneboende om vad var och en har att göra i händelse av brand i byggnaden. Understryk vikten av att handla snabbt - men ändå med nerverna i styr. Branden sprider sig hastigt i trähus och sekunderna är dyrbara.
- b) Placera sjuka och sängliggande, vilka i händelse av brand ej kan ta sig ut utan hjälp i största möjliga utsträckning i byggnadens bottenvåning.

- c) Automatiska brandalarmanläggningen måste ständigt befinna sig i funktionsdugligt skick. Var noga med att tillsyn och provning regelbundet sker i enlighet med de för installationen gällande anvisningarna.

Vidare måste man alltid kunna höra larmet. Se därför till att den jourhavande sover i ett rum, som är försett med larmklocka.

Slutligen bör även de inneboende förstå innebörden av ringande larmklockor. Låt dem med jämna mellanrum få tillfälle höra larmklockorna så att de kan skilja dem från nattklockor och liknande.

- d) Elektriska strykjärn, som glömts, har vållat många svåra bränder. Allt talar för att även Lyckselebranden vållades av ett strykjärn. Tillse att godkända (S-märkta) strykjärnsfötter omedelbart anskaffas. Kasta sedan bort sådana, som saknar S-märkning.

- e) Kvällsrond bör göras av den jourhavande någon halvtimme efter det tystnad gått inom anläggningen. Därvid bör varje utrymme från vinden till källaren inspekteras.

En gryende brand ger ofta upphov till en egendomlig lukt. Det luktar inte alltid brandrök. Känner man en "ovanlig" lukt bör man söka komma till klarhet om orsaken.

Vid kvällsronden var särskilt uppmärksam i fråga om strykjärn, el-kastruller, kokplattor, el-kaminer, eldstäder - och sängrökare!

7. Brandchefen bör upprätta släckningsplan för alla anläggningar av ifrågavarande slag inom släckningsområdet och bör någon gång förlägga en brandkårsövning till sådan anläggning i den mån detta låter sig göra med hänsyn till de inneboende.

Ingvar Strömdahl
Riksbrandinspektör

Den 13 september 1956

Statens Brandinspektion, Box 7097, Stockholm 7, Tfn 23 23 30

Skannat av Utkiken

